

Projekt

z dnia 4 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W GRODZISKU MAZOWIECKIM**

z dnia 4 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Grodzisk Mazowiecki.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Joanna Wróblewska

Burmistrz zapoznał się z Projektem
Uchwały i kieruje go do Rady Miasta
do trybu uchwałodawczego

BURMISTRZ

Tomasz Krupski

Radca prawny
Bartosz Malec

/

1. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 2. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 3. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 4. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 5. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 6. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 7. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 8. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 9. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$ 10. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$

11. $\frac{1}{2} \log \frac{1}{2}$

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

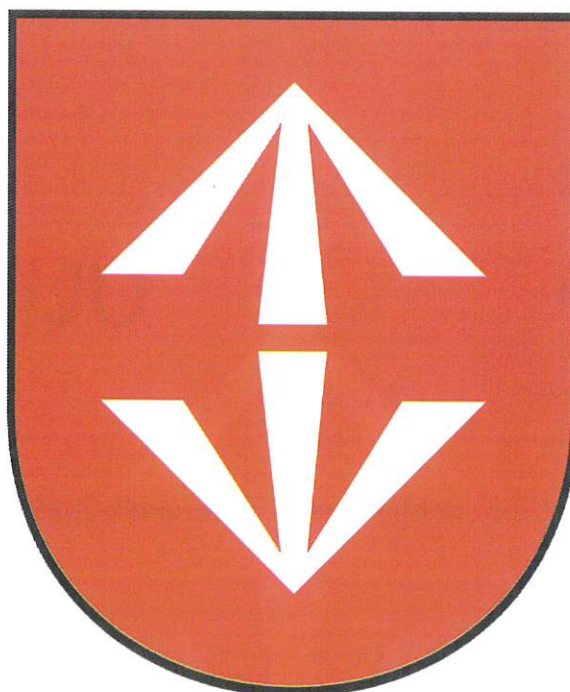

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029

GRODZISK MAZOWIECKI | 2025

Dokument opracowany przez:

Grodzisk Mazowiecki
ul. Tadeusza Kościuszki 12a
05-825 Grodzisk Mazowiecki
www.grodzisk.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum
Polityki Społecznej
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa
www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.
ul. Łotewska 17 lok. 01
03-918 Warszawa
www.utila.pl

Grodzisk Mazowiecki, październik 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

SPIS TREŚCI

	Wykaz skrótów	4
1.	Wstęp	5
2.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3.	Diagnoza	9
3.1.	Charakterystyka Grodziska Mazowieckiego	9
3.1.1.	Struktura społeczna.....	9
3.1.2.	Główne problemy społeczne.....	11
3.2.	Zasoby Grodziska Mazowieckiego.....	12
3.2.1.	Istniejące na terenie Grodziska Mazowieckiego zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	12
3.2.2.	Usługi świadczone w środowisku.....	17
3.3.	Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia	19
3.4.	Analiza potrzeb	21
3.4.1.	Potrzeby w zakresie świadczonych usług oraz usługi deficytowe	21
3.4.2.	Potrzeby podmiotów i organizacji, w tym potrzeby kadrowe i profesji społecznych	21
3.4.3.	Przyczyny braku realizacji usług społecznych.....	22
4.	Plan rozwoju usług społecznych	24
4.1.	Osoby starsze.....	26
4.2.	Osoby z niepełnosprawnościami.....	27
4.3.	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	29
4.4.	Dziecko i rodzina	30
5.	Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania działań ujętych w Planie.....	31
6.	Systemy monitorowania i oceny.....	39
6.1.	Wskaźniki rezultatu i produktu.....	39
6.2.	Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	40
6.3.	Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	40
7.	Spis elementów graficznych	42
7.1.	Tabele	42
7.2.	Wykresy	42
7.3.	Mapy	42

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus

FEM – Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027

FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NGO – Organizacja pozarządowa

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PS – Przedsiębiorstwo społeczne

PWD – Placówka wsparcia dziennego

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2029 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców gminy, wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkaniiec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2026-2029 przez samorząd gminy we współpracy z pracownikami ośrodka pomocy społecznej, przy udziale grona ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, politykę publiczną do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla osób starszych, dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego. W trakcie jego przygotowywania wzięto pod uwagę sytuację i prognozowane zmiany na rynku pracy, przeobrażenia w obrębie rodziny, wyzwania związane z zaspokajaniem potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców, a także ryzyka socjalne i procesy prowadzące do wzrostu zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej gminy, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część – wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 4 obszary interwencji: 1. osoby starsze, 2. osoby z niepełnosprawnościami, 3. osoby w kryzysie zdrowia psychicznego i 4. dziecko i rodzina), jak i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszej gminie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych

mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Powiązanie celów strategicznych gminy z dokumentami krajowymi jest kluczowe dla zapewnienia spójności działań rozwojowych i skutecznego wykorzystania zasobów. Dzięki temu możliwe jest lepsze dostosowanie lokalnych inicjatyw do priorytetów krajowych, co sprzyja zwiększeniu ich efektywności oraz pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Poniższa **Tabela 1** przedstawia zestawienie celów Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 z celami Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025, Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grodziskim na lata 2023 – 2030, a także Strategią Rozwoju Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grodzisk Mazowiecki do roku 2035.

Ponadto Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 został opracowany w zgodności z Ogólnopolskimi Wytycznymi Tworzenia Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Dokument	Zgodność
Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 roku)	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. • Cel strategiczny 2. Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu • Cel strategiczny 3. Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności • Cel strategiczny 4. Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2025	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel 1 Zintegrowanie regionalnych celów i działań operacyjnych dotyczących rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji w spójny proces działań adresowanych przede wszystkim do podmiotów lokalnych, odpowiedzialnych za organizowanie, dostarczanie i finansowanie tych usług ze środków własnych lub z innych źródeł, w tym z budżetu państwa • Cel 2 Silniejsze powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych dostępnych w województwie z regionalnymi i lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych. • Cel 3 Wytyczenie oczekiwanych kierunków rozwoju usług i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym i ponadlokalnym m.in. poprzez działania finansowe
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Grodziskim na lata 2023 - 2030	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel główny: Stworzenie systemu wsparcia i dostępu do usług specjalistycznych mających na celu zapewnienie równych szans do rozwoju mieszkańcom Powiatu Grodziskiego, przede wszystkim rodzinom i grupom społecznym zagrożonym wykluczeniem społecznym.

	• CEL GŁÓWNY 1: Wzmocnienie zintegrowanego systemu pomocy społecznej funkcjonującego w Powiecie Grodziskim. • CEL GŁÓWNY 2. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Grodziskiego. • CEL GŁÓWNY 3. Zorganizowanie efektywnego systemu pieczy zastępczej oraz aktywizacja wychowanków pieczy zastępczej. • CEL GŁÓWNY 5. Ograniczenie rozmiarów przemocy domowej.
Strategia Rozwoju Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2025-2034	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel strategiczny: Aktywna i zintegrowana wspólnota Cel operacyjny: Dostępne usługi publiczne o wysokiej jakości; Kierunek działania: wdrażanie programów profilaktyki zdrowotnej, wsparcie usług i placówek ochrony zdrowia, wsparcia psychologicznego i specjalistycznego, zwiększanie dostępności do usług oraz budynków użyteczności publicznej i przestrzeni publicznych o deinstytucjonalizacja usług społecznych i decentralizacja usług publicznych, w tym wdrożenie systemów dotacyjnych i programów zachęt dla podmiotów prywatnych realizujących usługi publiczne
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grodzisk Mazowiecki do roku 2035.	Cele wyznaczone w Lokalnym Planie Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026-2029 są zgodne z: • Cel strategiczny 1. Usprawnienie koordynacji instytucji pomocy i integracji usług społecznych • Cel strategiczny 2. Wzmocnienie kadry OPS i podniesienie jakości usług społecznych • Cel strategiczny 4. Rozwój działań profilaktycznych i wczesnej interwencji społecznej • Cel strategiczny 5. Rozwój i dostosowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców

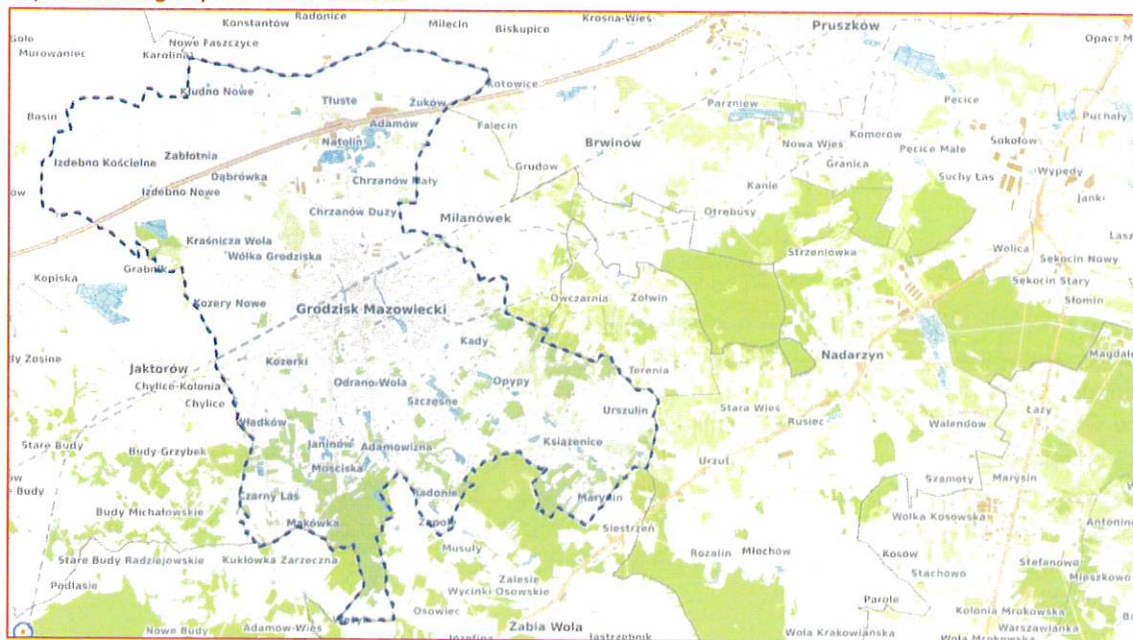
Źródło: opracowanie własne

3. DIAGNOZA

3.1.CHARAKTERYSTYKA GRODZISKA MAZOWIECKIEGO

Grodzisk Mazowiecki jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się w powiecie grodziskim w centralno-wschodniej części województwa mazowieckiego. Gmina Grodzisk Mazowiecki sąsiaduje z gminami Milanówek, Żabia Wola, Jaktorów i Baranów z powiatu grodziskiego, z gminami Brwinów oraz Nadarzyn z powiatu pruszkowskiego, z gminą Radziejowice z powiatu żyrardowskiego oraz z gminą Błonie z powiatu warszawskiego zachodniego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii gmina Grodzisk Mazowiecki obejmuje powierzchnię 107,03 km², w tym 13,19 km² stanowi miasto, a 93,84 km² obszar wiejski. Przebieg granic gminy Grodzisk Mazowiecki przedstawia poniższa **Mapa 1**.

Mapa 1. Granice gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Geoportal

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W 2024 roku gmina Grodzisk Mazowiecki charakteryzowała się ogólną liczbą ludności na poziomie 56 430 osób. Widoczna była przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn (o 2 234 osoby). Biorąc pod uwagę lata 2022-2024 nastąpił wzrost ogólnej liczby ludności o 3,50%. W przypadku liczby kobiet w analizowanym okresie odnotowano wzrost o 3,33%, natomiast w przypadku mężczyzn był to wzrost o 3,70%. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności gminy Grodzisk Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 2**.

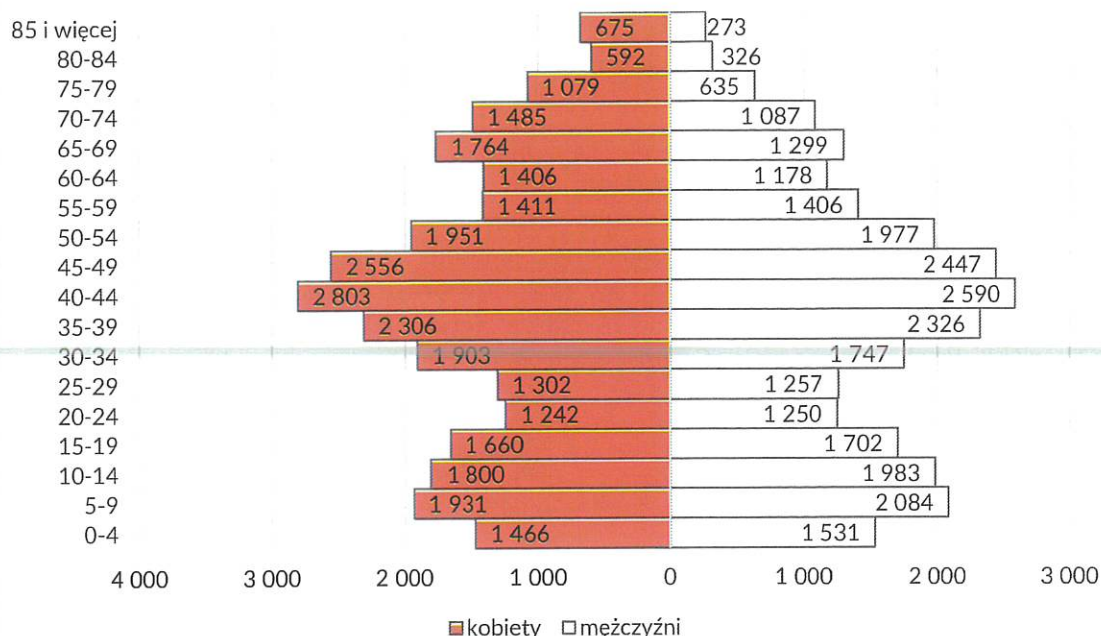
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
54 520	55 453	56 430	26 132	26 623	27 098	28 388	28 830	29 332

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki stanowiły osoby w wieku 40-44 (5 393 osób) oraz w wieku 45-49 (5 003 osób). Najmniej mieszkańców występowało w przedziałach wiekowych 80-84 (918 osób) oraz 85 i więcej lat (948 osób). W grupach powyżej 25 roku życia dominowały liczebnością kobiety, z wyjątkiem grupy 35-39 i 50-54 lata. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki w podziale na płeć oraz grupę wieku w 2024 roku przedstawia poniższy **Wykres 1**.

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Grodzisk Mazowiecki wykazuje tendencję wzrostową. W latach 2022-2024 odnotowano wzrost o 2,02%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 25,3 osób w wieku poprodukcyjnym. W przypadku salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki nie da się określić jednoznacznej tendencji. W analizowanych latach nastąpiły wahania wartości, od poziomu 19,7 w 2022 roku, przez 17,6 w 2023 roku, po 17,7 w 2024 roku. Szczegółowe dane dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego oraz salda migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w gminie Grodzisk Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 3**.

Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi ¹			Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców ²		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
24,8	25,1	25,3	19,7	17,6	17,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne (29,08%) oraz wykształcenie wyższe (27,64%). Mniejszą grupą są osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym lub branżowym (11,31%). Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie gimnazjalne (2,30%), podstawowe (7,37%) oraz podstawowe nieukończone (2,63%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki w 2021 roku przedstawia poniższa **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	14 784	27,64%
Średnie i policealne	15 555	29,08%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	6 050	11,31%

¹ Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

² Migracje na pobyt stały poza jednostkę w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Gimnazjalne	1 232	2,30%
Podstawowe	3 944	7,37%
Podstawowe nieukończone	1 407	2,63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2021

W 2024 roku w gminie Grodzisk Mazowiecki zarejestrowanych było 525 osób bezrobotnych, co stanowiło 0,93% ogólnej liczby mieszkańców gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano spadek o 0,03p.p. W analizowanym okresie w przypadku mężczyzn nastąpił wzrost poziomu bezrobocia (+0,12p.p.), natomiast w przypadku kobiet – spadek (-0,17p.p.). Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w gminie Grodzisk Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 5**.

Tabela 5. Poziom bezrobocie w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	524	521	525	0,96%	0,94%	0,93%
Mężczyźni	216	231	257	0,83%	0,87%	0,95%
Kobiety	308	290	268	1,08%	1,01%	0,91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Grodzisk Mazowiecki w 2024 roku była długotrwała lub ciężka choroba. Świadczenia z tego tytułu otrzymały 801 osób, co stanowiło 1,42% ogólnej liczby mieszkańców. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami były: ubóstwo (607 osób), niepełnosprawność (524 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (466 osób) oraz bezrobocie (334 osoby). W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost liczby przyznawanych świadczeń z powodu niepełnosprawności (+0,13p.p.), alkoholizmu (+0,05p.p.), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (+0,02p.p.), narkomanii (+0,01%) oraz przemocy w rodzinie (+0,01%). W przypadku wszystkich pozostałych powodów liczba osób otrzymujących świadczenia pomocy społecznej uległa zmniejszeniu lub utrzymała się na tym samym poziomie. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Grodzisk Mazowiecki w latach 2022-2024 przedstawia poniższa **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	729	641	607	1,34%	1,16%	1,08%
Sieroctwo	0	2	1	0,00%	0,00%	0,00%
Bezdomność	65	61	62	0,12%	0,11%	0,11%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	192	199	146	0,35%	0,36%	0,26%
- w tym wielodzietność	111	136	114	0,20%	0,25%	0,20%
Bezrobocie	412	349	334	0,76%	0,63%	0,59%
Niepełnosprawność	434	512	524	0,80%	0,92%	0,93%
Długotrwała lub ciężka choroba	958	871	801	1,76%	1,57%	1,42%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	521	515	466	0,96%	0,93%	0,83%
- w tym rodziny niepełne	282	277	220	0,52%	0,50%	0,39%
- w tym rodziny wielodzietne	288	278	247	0,53%	0,50%	0,44%
Przemoc w rodzinie	6	12	13	0,01%	0,02%	0,02%
Alkoholizm	78	96	106	0,14%	0,17%	0,19%
Narkomania	16	25	23	0,03%	0,05%	0,04%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	10	16	0,01%	0,02%	0,03%

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Zdarzenie losowe	26	15	20	0,05%	0,03%	0,04%
Sytuacja kryzysowa	0	8	8	0,00%	0,01%	0,01%
Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRIPS-03 oraz BDL GUS

3.2. ZASOBY GRODZISKA MAZOWIECKIEGO

3.2.1. ISTNIEJĄCE NA TERENIE GRODZISKA MAZOWIECKIEGO ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

W gminie Grodzisk Mazowiecki działa Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy Tadeusza Kościuszki 32A w Grodzisku Mazowieckim, który realizuje działania na rzecz wszystkich grup społecznych. Gmina prowadzi także dwa mieszkania wspomagane, o łącznej liczbie dwudziestu miejsc.

Tabela 7 przedstawia podstawowe informacje dotyczące instytucji pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie gminy. W analizowanych latach liczba osób korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej (tj. beneficjenci OPS, którym przyznano pomoc i jej udzielono) podlegała systematycznemu spadkowi. Między 2022 a 2024 rokiem nastąpił spadek o 12,15%.

Dokładne dane dotyczące personelu pracującym w OPS, w tym w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców oraz kosztów utrzymania OPS w latach 2022-2024 zawiera **Tabela 8**.

Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024

Podmiot	Lokalizacja (miasto/wieś)	Liczba miejsc			Liczba osób korzystających		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ośrodek Pomocy Społecznej	Miasto	X	X	X	1 062	1 000	933
Mieszkania wspomagane	Miasto	20	20	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

Tabela 8. Pozostałe informacje dotyczące OPS dla lat 2022-2024

Podmiot	2022	2023	2024
Liczba personelu	33	34	34
Liczba personelu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	0,61	0,61	0,60
Jednostka prowadząca	gmina		
Koszty utrzymania	45 389 999,14 zł	36 171 780,09 zł	71 989 948,68 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim w roku 2022/2023/2024

Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone są przez stowarzyszenie i stanowią istotny element wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, finansowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia, zapewnia specjalistyczną pomoc psychologiczną i pedagogiczną, głównie dzieciom, młodzieży i ich rodzinom. Również w ramach NFZ działa Centrum Zdrowia Psychicznego, którego zadaniem jest świadczenie kompleksowej opieki psychiatrycznej i psychologicznej. W strukturze Ośrodka Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki funkcjonuje Strefa Aktywnego Seniora, będąca miejscem integracji i aktywizacji osób starszych. Istotną rolę w profilaktyce uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której działalność koordynowana jest bezpośrednio przez gminę. Informacje dotyczące pozostałych podmiotów wspierających opiekę społeczną w gminie Grodzisk Mazowiecki zawiera **Tabela 9**.

Tabela 9. Pozostałe podmioty działające na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki

Nazwa podmiotu	Podmiot prowadzący
Warsztaty Terapii Zajęciowej	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Malwa Plus”
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Starostwo Powiatu
Centrum Zdrowia Psychicznego	NFZ
Strefa Aktywnego Seniora	Ośrodek Kultury Gminy Grodzisk Mazowiecki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Gmina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych własnych Gminy

Ponadto mieszkańcy gminy Grodzisk Mazowiecki korzystają również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym.
- Dwa Powiatowe Domy Pomocy Społecznej – jeden, wspomniany wcześniej prowadzony przez powiat oraz drugi prowadzony przez inną jednostkę na zlecenie powiatu. Placówka prowadzona bezpośrednio przez powiat grodziski posiada 40 miejsc, ale obecnie korzysta z niej 47 osób. Podobnie wygląda sytuacja w drugiej placówce, z której korzystają 62 osoby mimo 58 miejsc. W 2024 roku w domach pomocy społecznej w ogóle przebywało łącznie 131 mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki, która z tego tytułu opłacała pobyt na kwotę 6 551 954 zł, co w przeliczeniu na 1 osobę stanowi koszt 50 014,92 zł.
- Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.

Zarówno liczba osób, jak i liczba rodzin otrzymujących świadczenia pomocy społecznej zmniejszyła się w latach 2022–2024. Liczba osób objętych wsparciem spadła o 12,15% – z 1 062 w 2022 roku do 933 w 2024 roku. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń zmniejszyła się o 9,62%. W analizowanym okresie większość przyznanych świadczeń stanowiły świadczenia pieniężne, z których korzystało średnio 630,33 rodziny, obejmujące łącznie 1 939 osób. Przeważająca część świadczeń była przyznawana w ramach zadań własnych – korzystało z nich średnio 830 rodzin, w tym 980 osób. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022–2024 przedstawia poniższa **Tabela 10**.

Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022–2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Świadczenia ogółem	1 062	1 000	933	884	836	799
w tym:						
Świadczenia pieniężne	710	636	593	695	627	569
Świadczenia niepieniężne	453	414	411	369	332	342
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	20	23	18	15	17	14
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1 047	978	915	876	829	785

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Pomoc udzielana w ramach pomocy socjalnej	X	X	X	570	444	350

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRIPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych gminy Grodzisk Mazowiecki w 2024 roku wyniosła 6 282 062 zł. W porównaniu do roku 2022 był to wzrost łącznej kwoty świadczeń o 9,69%. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje świadczeń największą kwotą w 2024 roku charakteryzowały się usługi opiekuńcze na łączną kwotę 1 827 071 zł, którymi objęto 195 osób oraz zasiłki stałe, z których skorzystało 194 osoby, a ich koszt wyniósł 1 724 031 zł. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 w gminie Grodzisk Mazowiecki przedstawia poniższa **Tabela 11**.

Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń [PLN]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	1047	978	915	876	829	785	5 727 047	5 507 977	6 282 062
W tym:									
Zasiłki stałe	237	227	194	232	226	193	1 479 353	1 357 536	1 724 031
Zasiłki okresowe	155	151	132	151	151	132	550 668	473 858	285 205
Schronienie	54	57	59	53	56	58	840 596	713 225	1 202 902
Posiłek	174	155	138	98	82	73	178 876	136 349	128 542
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze – ogółem	192	188	195	192	188	195	1 421 356	1 648 969	1 827 071
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	82	72	3	X	X	X
Interwencja kryzysowa	X	X	X	1	0	4	X	X	X
Praca socjalna	X	X	X	570	444	350	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki dostępny jest rozbudowany system usług realizowanych w środowisku lokalnym, który obejmuje różne grupy mieszkańców wymagających wsparcia.

Osoby starsze:

- **Usługi opiekuńcze:** usługi sąsiedzkie oraz teleopiekuńcze.
- **Inicjatywy gminne:** Uniwersytet Trzeciego Wieku działający przy Ośrodku Kultury, Strefa Aktywnego Seniora – cykl zajęć dedykowanych osobom starszym, a także Gminna Rada Seniorów pełniąca funkcję doradczą.
- **Inicjatywy integracyjne:** spotkania wielkanocne i bożonarodzeniowe oraz festiwale (m.in. Festiwal Sernika), skierowane głównie do samotnych seniorów; spotkania międzypokoleniowe.
- **Organizacje pozarządowe:** Polski Związek Niewidomych, Polski Związek Emerytów i Rencistów, Koła Gospodyń Wiejskich działające w każdej wsi, Stowarzyszenie „Europa i MY” oraz Związek Kombatantów.

Osoby z niepełnosprawnościami:

- **Usługi opiekuńcze, asystent osoby z niepełnosprawnością, opieka wytchnieniowa, rehabilitacja domowa.**
- **Instytucje powiatowe:** Warsztat Terapii Zajęciowej „Malwa+”.
- **Organizacje pozarządowe:** Stowarzyszenie „Dla Autyzmu”, Stowarzyszenie „Godne Życie” wspierające osoby z niepełnosprawnością ruchową oraz Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego:

- **Wsparcie psychologiczne:** porady psychologiczne w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym, grupa wsparcia dla osób współuzależnionych od alkoholu, zajęcia grupowe i indywidualne w poradni leczenia uzależnień, warsztaty świetlicowe w poradni leczenia uzależnień, warsztaty edukacyjno-terapeutyczne dla osób współuzależnionych.
- **Placówki medyczne:** dwie poradnie zdrowia psychicznego – jedna przy szpitalu, druga prowadzona przez Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia w Tworkach.

Rodziny i dzieci:

- **Wsparcie opiekuńcze i specjalistyczne:** Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, asystent rodziny, działalność świetlicy opiekuńczo-wychowawczej z elementami socjoterapii, koordynacja działań opiekuńczo-wychowawczych świetlic wiejskich z terenu gminy.
- **Wsparcie psychologiczne, prawne i wychowawcze:** pomoc dla osób z problemem uzależnień (m.in. program terapii dla rodzin osób uzależnionych w WOTUW Pruszków), porady prawne, warsztaty wychowawcze (komunikacja w parze, pozytywna dyscyplina), pomoc prawna i psychologiczna w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym; działalność m.in. Grodziskiego Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich FAMILIA, Związku Dużych Rodzin 3+, Fundacji Tato.Net, Fundacji na Rzecz Rozwoju i Edukacji Dzieci i Młodzieży, fundacji „Inna Przestrzeń”, Stowarzyszenia dla Dzieci i Młodzieży „Inspiracja”, Grodziskie Stowarzyszenie „Trzynastka”.
- **Działania integracyjne, kulturalne i rozwojowe:** organizacja wypoczynku letniego, mikołajek (paczki, seanse filmowe w kinie), zajęcia w świetlicach środowiskowych, w tym w Świetlicy Socjoterapeutycznej w Grodzisku Mazowieckim, kolonie dla dzieci z programem profilaktycznym.
- **Działania rozwojowe:** trening umiejętności społecznych dla dzieci, warsztaty umiejętności wychowawczych dla kadry pedagogicznej, rodziców i opiekunów, szkolenia dla kadry w placówkach oświatowych, warsztaty dla młodzieży poza placówkami oświatowymi
- **Streetworking** jako metoda docierania do dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem.

- **Instytucje i organizacje:** Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, szkoły, Związek Dużych Rodzin „Trzy Plus”, Rada Młodzieżowa, Fundacja na Rzecz Rozwoju i Edukacji Dzieci i Młodzieży, Fundacja Dzieci, ZHP, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (PIK).

Inne formy wsparcia społecznego:

- **Pomoc rzeczowa i żywnościowa:** Jadłodzielnia, Polski Czerwony Krzyż.
- **Inicjatywy gminne:** półkolonie letnie i zimowe dla dzieci.
- **Wolontariat:** baza wolontariuszy przy Ośrodku Pomocy Społecznej, angażowanych w różne akcje pomocowe, oraz wolontariat uczniowski w szkołach, wzmacniający postawy obywatelskie młodzieży.

3.3. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

W celu poznania problemów i potrzeb najbardziej wrażliwych grup społecznych gminy Grodzisk Mazowiecki przeprowadzono warsztaty z przedstawicielami instytucji świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej. Diagnoza objęła cztery obszary wsparcia grup społecznych:

- Wsparcie osób starszych,
- Wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- Wsparcie rodzin z dziećmi,
- Wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

W związku z brakiem występowania problemu bezdomności na terenie gminy, nie diagnozowano potrzeb osób w kryzysie bezdomności lub zagrożonych bezdomnością. Poniżej przedstawiono wyniki pracy warsztatowej, które na dalszym etapie tworzenia planu deinstytucjonalizacji stanowiąc będą podstawę opracowywania działań zwiększających inkluzywność funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

W gminie Grodzisk Mazowiecki rosnąca liczba seniorów stawia przed samorządem wyzwanie budowy nowoczesnego, dostępnego i zróżnicowanego systemu wsparcia zdrowotnego i społecznego. Kluczowe znaczenie ma rozwój usług medycznych – nie tylko w zakresie leczenia, lecz również profilaktyki i rehabilitacji – które odpowiadają na potrzeby osób starszych i są realnie dostępne także dla mieszkańców oddalonych części gminy.

Centralizacja opieki zdrowotnej może prowadzić do wykluczenia osób o ograniczonej mobilności, dlatego konieczne jest tworzenie rozproszonych punktów świadczenia usług zdrowotnych oraz wsparcia społecznego, bliżej miejsca zamieszkania seniorów.

Podkreśla się, że ogólnie seniorzy w gminie są objęci różnymi formami wsparcia, jednak w najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby leżące, samotne oraz te, które mają ograniczony dostęp do komunikacji. To właśnie ta grupa jest szczególnie narażona na izolację i brak adekwatnej pomocy. Równocześnie zwraca się uwagę na różnorodność samych seniorów – część z nich jest aktywna i chętnie zajmuje dostępne miejsca w oferowanych programach, podczas gdy osoby mniej aktywne pozostają w cieniu, nie korzystając z dostępnych form aktywności. Wskazuje się także na deficyt działań animacyjnych – brakuje osób, które mogłyby odwiedzać seniorów, rozmawiać z nimi, przedstawiać dostępne możliwości oraz zachęcać do udziału w inicjatywach.

Równocześnie ważnym wyzwaniem pozostaje poprawa kondycji psychicznej starszych mieszkańców. Współczesne formy życia rodzinnego i społecznego często ograniczają codzienne kontakty międzypokoleniowe, co prowadzi do narastającego poczucia samotności i osamotnienia wśród seniorów. Mimo dostępnych form aktywności – takich jak zajęcia w domach kultury, wydarzenia lokalne czy spotkania parafialne – nie zawsze odpowiadają one na rzeczywiste potrzeby integracyjne starszych osób.

Dlatego niezbędne jest wdrożenie działań, które jednocześnie wspierają zdrowie fizyczne i psychiczne seniorów – poprzez lokalne centra aktywności, programy sąsiedzkie i międzypokoleniowe oraz innowacyjne formy mobilnego wsparcia. Tylko kompleksowe, dobrze skoordynowane i bliskie mieszkańcom działania pozwolą poprawić jakość życia starszych osób i wzmocnić ich obecność w życiu społecznym Grodziska Mazowieckiego.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Podobnie jak w przypadku seniorów, dla osób z niepełnosprawnościami dużym wyzwaniem jest koncentracja instytucji pomocowych i usług w jednym miejscu na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki. Problem ten jest szczególnie istotny, gdyż wiele osób z niepełnosprawnościami boryka się

z ograniczeniami ruchowymi, które utrudniają swobodne przemieszczanie się i korzystanie z dostępnych form wsparcia.

Mieszkańcy doceniają jednak liczne udogodnienia infrastrukturalne wprowadzone przez gminę, w tym rozwiązania dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Należy jednak podkreślić, że wiele obiektów użyteczności publicznej wciąż wymaga dodatkowych dostosowań. Przykładowo, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Kultury oraz Mediateka dysponują windami, co stanowi istotne ułatwienie, natomiast dostęp do straży miejskiej możliwy jest wyłącznie przez salę obsługi mieszkańca.

Równocześnie zwraca się uwagę na niewystarczającą dostępność usług bezpośredniego wsparcia. Szczególnie dotyczy to programów takich jak asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością czy opieka wytchnieniowa. Zapotrzebowanie na tego typu formy pomocy jest znacznie wyższe niż liczba dostępnych miejsc, co ogranicza możliwość realnego odciążenia rodzin i opiekunów oraz pełniejszej integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Aby dalej poprawiać komfort życia tej grupy mieszkańców, niezbędne jest dalsze rozproszenie punktów wsparcia na terenie całej gminy oraz systematyczne usuwanie barier architektonicznych. Takie działania przyczynią się do zwiększenia dostępności usług i integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami w Grodzisku Mazowieckim.

OBSZAR WSPARCIA RODZIN Z DZIEĆMI

W trakcie warsztatów poświęconych sytuacji rodzin z dziećmi w gminie Grodzisk Mazowiecki zidentyfikowano szereg istotnych problemów, ale zauważono również duży potencjał społeczny. Uczestnicy zwracali uwagę przede wszystkim na trudności kadrowe, zwłaszcza niedostateczną liczbę pedagogów i psychologów, a także braki w kompetencjach części nauczycieli. Problemy te przekładają się bezpośrednio na jakość wsparcia, jakie otrzymują dzieci i ich rodziny. Wskazano również na szersze uwarunkowania społeczne, takie jak bezrobocie czy uzależnienia – w szczególności alkoholizm, który stanowi jedną z głównych przyczyn odbierania dzieci z rodzin biologicznych. Podkreślono, że w wielu przypadkach zaniedbania zaczynają się od sfery emocjonalnej i psychicznej, a dopiero później przeradzają się w widoczne zaniedbania fizyczne.

Poważnym wyzwaniem okazało się również reagowanie na przemoc wobec dzieci. Choć nauczyciele często zauważają niepokojące sygnały, ich działania zwykle ograniczają się do założenia Niebieskiej Karty i przekazania sprawy do Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak wcześniejszej wiedzy OPS o sytuacji rodziny znacząco utrudnia skuteczną interwencję, a cała procedura staje się nadmiernie sformalizowana i mało efektywna.

Jednocześnie uczestnicy warsztatów podkreślali, że w gminie istnieje wiele wartościowych inicjatyw wspierających rozwój dzieci. Szczególnie doceniono bogatą ofertę zajęć sportowych i rekreacyjnych, z których wiele jest współfinansowanych przez samorząd. Dzięki temu dzieci, niezależnie od sytuacji finansowej rodzin, mają szansę aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym i rozwijać swoje pasje. Potencjał ten stanowi solidną podstawę do dalszych działań na rzecz poprawy jakości życia rodzin w gminie.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

W Grodzisku Mazowieckim diagnoza sytuacji osób z zaburzeniami psychicznymi ujawniła szereg poważnych wyzwań wymagających pilnej reakcji i odpowiednich działań. Jednym z głównych problemów pozostaje ograniczony dostęp do specjalistów, co znacznie utrudnia osobom potrzebującym uzyskanie odpowiedniego wsparcia psychicznego.

Zauważalnym zjawiskiem jest również wycofywanie się z życia społecznego, szczególnie wśród młodych osób zmagających się z problemami psychicznymi. Niska samoocena i brak wiary we własne możliwości dodatkowo pogłębiają ich izolację i utrudniają proces zdrowienia oraz reintegracji społecznej.

Choć w regionie funkcjonują instytucje oferujące pomoc w obszarze zdrowia psychicznego, dostęp do ich usług bywa znacznie ograniczony ze względu na długie terminy oczekiwania. To sprawia, że nawet osoby świadome potrzeby leczenia nie zawsze są w stanie uzyskać pomoc w odpowiednim czasie.

Mimo tych trudności, przeprowadzone warsztaty wykazały również potencjał drzemący w lokalnej infrastrukturze. Obecność psychologa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim oraz działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w powiecie grodziskim stanowią solidną bazę do rozwijania skutecznych form wsparcia. Odpowiednie wzmocnienie tych instytucji może realnie przyczynić się do poprawy jakości życia osób w kryzysie psychicznym oraz zwiększenia dostępności profesjonalnej pomocy.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ USŁUGI DEFICYTOWE

W Grodzisku Mazowieckim, podczas warsztatów, zidentyfikowano potrzeby i braki w zakresie usług społecznych, które wymagają szybkiej reakcji. Jednym z najistotniejszych problemów okazuje się niedostateczna liczba psychologów, co znacznie utrudnia dostęp do profesjonalnej pomocy psychicznej i emocjonalnej – szczególnie dla rodzin z dziećmi oraz osób starszych. W kontekście narastających kryzysów zdrowia psychicznego, problem ten nabiera szczególnego znaczenia, gdyż dostęp do usług i wsparcia oceniany jest jako bardzo ograniczony. Zwrócono uwagę na konieczność rozwoju nie tylko specjalistycznej pomocy psychologicznej, lecz także działań profilaktycznych, wsparcia doraźnego oraz systematycznego, a także usług ukierunkowanych na reintegrację społeczną osób samotnych i poprawę ich codziennego funkcjonowania. Ważnym elementem jest również stworzenie mechanizmów umożliwiających kierowanie tych osób do mieszkań wspomaganych.

W tym kontekście pojawiła się również propozycja szerszego wykorzystania zasobów lokalowych gminy. Samorząd posiada różnorodne mieszkania i lokale, z których część mogłaby zostać przekształcona na potrzeby mieszkań wspomaganych. Dodatkowo gmina rozpoczęła projekt mieszkań niskoczynszowych, w ramach którego wiele osób uzyska możliwość zamieszkania, co w przyszłości znacząco zwiększy potencjał gminy w obszarze dysponowania nieruchomościami wykorzystywanymi dla celów społecznych.

Uczestnicy warsztatów podkreślili także potrzebę zwiększenia dostępności miejsc integracji międzypokoleniowej, zwłaszcza na terenach oddalonych od centrum miasta. Centralizacja infrastruktury wsparcia sprawia, że wielu mieszkańców napotyka trudności w dotarciu do niezbędnych form pomocy, co sprzyja wykluczeniu i pogłębianiu się problemów społecznych.

Ważnym kierunkiem działań jest również wspieranie seniorów w ich naturalnym środowisku zamieszkania. Oznacza to rozwój usług środowiskowych - takich jak opieka sąsiedzka, usługi opiekuńcze i asystenckie, wolontariat międzypokoleniowy czy mobilne formy wsparcia - które pozwolą osobom starszym jak najdłużej zachować samodzielność i aktywność społeczną. Należy dążyć do ograniczenia wsparcia instytucjonalnego na rzecz usług świadczonych w środowisku lokalnym.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI, W TYM POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

Podczas pracy warsztatowej w Grodzisku Mazowieckim udało się zdiagnozować kluczowe problemy i potrzeby związane z funkcjonowaniem instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy

społecznej, w tym także potrzeby kadrowe oraz braki w zawodach o charakterze społecznym. Analizie poddano w pierwszej kolejności dostępne zasoby instytucjonalne i kadrowe Ośrodka Pomocy Społecznej, co pozwoliło na lepsze zrozumienie jego obecnego potencjału. Następnie skupiono się na wyzwaniach i oczekiwaniach zarówno samej instytucji, jak i jej pracowników, co umożliwiło pełniejszą ocenę sytuacji oraz wskazanie obszarów wymagających wsparcia i rozwoju.

POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

W Grodzisku Mazowieckim analiza zasobów instytucjonalnych ujawniła szereg istotnych problemów, które wymagają systemowych rozwiązań. Jednym z głównych wyzwań pozostaje silna koncentracja instytucji i usług na terenach miejskich, podczas gdy obszary wiejskie gminy wciąż zmagają się z niedoborem placówek, brakiem wykwalifikowanej kadry oraz słabo rozwiniętą infrastrukturą. Taka nierównomierność w dostępie do pomocy społecznej pogłębia istniejące już nierówności terytorialne.

Niedostateczne finansowanie instytucji to kolejna bariera, która znacząco ogranicza ich rozwój i codzienne funkcjonowanie. W szkołach i placówkach oświatowych zauważalny jest brak specjalistów – takich jak psycholodzy czy pedagodzy specjaliści – co bezpośrednio wpływa na ograniczone możliwości udzielania wsparcia dzieciom i młodzieży. Trudne warunki lokalowe oraz niskie wynagrodzenia kadry pomocowej dodatkowo obniżają jakość świadczonych usług.

Wśród mieszkańców zauważono także zróżnicowany poziom gotowości do integracji i aktywności społecznej. Osoby młode, zwłaszcza te z doświadczeniem kryzysów psychicznych, często izolują się i nie angażują w działania lokalne. Podobną postawę przyjmują niektóre rodziny z dziećmi, które wykazują niechęć wobec systemu pomocowego i obawę przed zmianami. W przeciwieństwie do tego, pozytywnym zasobem jest wysoka aktywność seniorów – grupa ta może odgrywać ważną rolę w animowaniu lokalnych działań i budowaniu więzi społecznych.

POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

Podczas konsultacji szczególnie podkreślano potrzebę wprowadzenia superwizji dla pracowników socjalnych oraz zapewnienia im dostępu do wsparcia psychologicznego. Działania te uznane zostały za kluczowe w kontekście zapobiegania wypaleniu zawodowemu i poprawy ogólnego dobrostanu kadry. Wprowadzenie takiego wsparcia mogłoby znacząco podnieść zarówno jakość pracy, jak i jej stabilność. Za ważne działania wymieniane były również spotkania sieciujące pozwalające na wymianę doświadczeń między pracownikami.

Zwrócono również uwagę na konieczność działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, mających na celu podniesienie prestiżu pracy socjalnej. Zwiększenie społecznej świadomości na temat roli i znaczenia tej profesji może pozytywnie wpłynąć na jej odbiór, zwiększyć uznanie społeczne oraz zainteresowanie młodszych pokoleń pracą w tym obszarze.

3.4.3. PRZYCZYNY OGRANICZEŃ W REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

W Grodzisku Mazowieckim funkcjonuje rozbudowany system usług społecznych, jednak mimo wszystko nie odpowiada on w pełni na wszystkie potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Ograniczenia w realizacji usług wynikają z kilku czynników.

Obserwuje się niedobór wykwalifikowanej kadry, w tym psychologów, pedagogów i innych specjalistów, co znacznie utrudnia zapewnienie profesjonalnego wsparcia mieszkańcom, zwłaszcza rodzinom z dziećmi oraz seniorom. Wiąże się to z **niedostatecznym finansowaniem instytucji oraz niskimi wynagrodzeniami**, przy wysokich wymaganiach wobec pracowników. Również **brak systemowego wsparcia**, takiego jak superwizje czy pomoc psychologiczna dla pracowników socjalnych, wpływają negatywnie na rozwój zawodowy kadry i zakres świadczonych usług.

Kolejnym czynnikiem jest **nierównomierny dostęp do usług** – choć instytucje i placówki koncentrują się głównie na terenach miejskich, a obszary podmiejskie i wiejskie borykają się z brakiem infrastruktury

i specjalistów, to nawet w miastach część mieszkańców, zwłaszcza osoby starsze, pozostaje wykluczona z korzystania z dostępnych form pomocy. Wynika to często z ich zamknięcia na udział w działaniach i wydarzeniach, mimo że mają do nich stosunkowo łatwy dostęp.

Istotnym czynnikiem jest także **niska świadomość społeczna** dotycząca roli pracy socjalnej oraz brak prestiżu tego zawodu, co przekłada się na ograniczone zainteresowanie pracą w tym obszarze i trudności w budowaniu silnej, zmotywowanej kadry. Dodatkowo **niechęć** niektórych grup społecznych, zwłaszcza młodych osób i części rodzin z dziećmi, do korzystania z dostępnych usług i angażowania się w działania integracyjne, stanowi kolejny czynnik utrudniający efektywną realizację usług społecznych w gminie. Wszystkie te elementy razem powodują, że wsparcie społeczne nie dociera w pełni do wszystkich potrzebujących, a system w perspektywie czasu potrzebuje kompleksowych i skoordynowanych działań naprawczych.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje, posłużyły jako fundament do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Grodzisk Mazowiecki na lata 2026–2029.

W ramach realizacji Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych planowane jest utworzenie Centrum Usług Społecznych w Grodzisku Mazowieckim, które stanie się miejscem koordynacji usług społecznych z różnych obszarów. W związku z tym Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim zostanie przekształcony w Centrum Usług Społecznych, odpowiedzialne za integrację i koordynację działań w zakresie usług społecznych przyjętych w Planie, a także za realizację działań wspierających mieszkańców.

Na realizację usług społecznych oraz utworzenie Centrum Usług Społecznych planuje się pozyskanie środków finansowych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego, a także z programów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz innych dostępnych źródeł krajowych i międzynarodowych.

Głównym celem niniejszego Planu jest:

Zapewnienie kompleksowego i zintegrowanego systemu usług społecznych w gminie Grodzisk Mazowiecki dostosowanego do rzeczywistych i zróżnicowanych potrzeb mieszkańców – ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia, które przedstawiono poniżej:

Osoby starsze

- Zapewnienie dostępnego i kompleksowego wsparcia, które pozwoli seniorom żyć aktywnie, bezpiecznie i godnie w środowisku lokalnym, odpowiadając ich indywidualnym potrzebom oraz ograniczając konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej

Osoby z niepełnosprawnościami

- Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Grodzisk Mazowiecki dostępu do zintegrowanego systemu wsparcia ułatwiającego im aktywne i możliwe samodzielne funkcjonowanie.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

- Rozwój kompleksowego systemu opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który zapewni dostęp do wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego oraz programów integracyjnych, pomagając im w powrocie do życia społecznego i zawodowego oraz poprawie codziennego funkcjonowania.

Rodziny z dziećmi

- Pomoc rodzinom z dziećmi poprzez zapewnienie wsparcia wychowawczego, psychologicznego i edukacyjnego.

W dalszej części przedstawiono zestaw działań przypisanych do poszczególnych celów szczegółowych, uporządkowanych według obszarów wsparcia. Dla każdego z działań określono planowany czas realizacji, instytucje odpowiedzialne za wdrożenie, przewidywane koszty oraz możliwe źródła finansowania.

4.1.OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Zapewnienie dostępnego i kompleksowego wsparcia, które pozwoli seniorom żyć aktywnie, bezpiecznie i godnie w środowisku lokalnym.	1.1. Wdrożenie działań wspierających seniorów w środowisku lokalnym, obejmujących m.in. Zakupy z Polecenia, pomoc sąsiedzką oraz wolontariat towarzyszący.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ NGO	Korpus Wsparcia Seniorów, Mazowsze dla seniorów 2025
	1.2. Organizacja spotkań międzypokoleniowych mających za zadanie integrować społeczność w różnym wieku.	2026-2029	Centrum Kultury	„Mazowsze dla Seniorów 2025”, „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”, Finansowanie własne
	1.3. Prowadzenie mieszkania wspierającego skierowanego do osób starszych.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.4. Zapewnienie dostępnych i płatnych na preferencyjnych warunkach usług transportowych dla seniorów.	2026-2029	Podmioty zewnętrzne	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.5. Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu skierowanej do seniorów: wycieczek, wyjść do teatru lub kina.	2026-2029	Centrum Kultury	„Mazowsze dla Seniorów 2025”, Program Senior+, Finansowanie własne
	1.6. Wsparcie dla seniorów z terenów wiejskich	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ NGO	Korpus Wsparcia Seniorów, Mazowsze dla seniorów 2025
	1.7. Poszerzenie oferty dla seniorów m.in w świetlicach wiejskich	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ NGO	„Mazowsze dla Seniorów 2025”, „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”, Finansowanie własne
	1.8. Utworzenie Domu Dziennego Pobytu	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Dotacje z programu rządowego „Senior+”
	1.9. Rehabilitacja domowa dla osób zależnych	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Finansowanie własne

4.2.OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Grodzisk Mazowiecki dostępu do zintegrowanego systemu wsparcia ułatwiającego im aktywne i możliwe samodzielne funkcjonowanie.	1.1. Rozwój usług asystenta osoby z niepełnosprawnością.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" dla organizacji pozarządowych
	1.2. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami poprzez pomoc w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia, także w formie pracy zdalnej.	2026-2029	Urząd Pracy/ Warsztaty Terapii Zajęciowej	„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością, Zajęcia klubowe w WTZ
	1.3. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami zdobycia dodatkowego wykształcenia i przekwalifikowania się.	2026-2029	Urząd Pracy	„Wsparcie Inicjatyw"
	1.4. Prowadzenie mieszkania wspierającego przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnościami, zapewniającego im bezpieczne warunki życia i wsparcie w codziennym funkcjonowaniu.	2026-2029	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.5. Ułatwienie dostępu do wydarzeń kulturalnych dla osób z niepełnosprawnościami.	2026-2029	Centrum Kultury	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu"/ Finansowanie własne
	1.6. Utworzenie Centrum opiekuńczo-mieszkalnego dla osób z niepełnosprawnościami	2026-2029	Urząd Gminy	Finansowanie własne/ Fundusz solidarnościowy

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
	1.7. Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej	2026-2029	Urząd Pracy	Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
	1.8. Rozpoczęcie działalności Centrum Opiekuńczo Mieszkalnego	2026-2029	Urząd Gminy	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.9. Rehabilitacja domowa dla osób zależnych	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Finansowanie własne

4.3.OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Rozwój kompleksowego systemu opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który zapewni dostęp do wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego oraz programów integracyjnych, pomagając im w powrocie do życia społecznego i zawodowego oraz poprawie codziennego funkcjonowania.	1.1. Wspieranie procesu leczenia poprzez prowadzenie terapii rodzinnej, terapii grupowych i grup wsparcia.	2026-2029	Poradnie zdrowia psychicznego	Finansowanie własne
	1.2. Rozwój systemu terapii uzależnień i grup wsparcia dla Dorosłych Dzieci Alkoholików.	2026-2029	Stowarzyszenie Familia/ Poradnia leczenia uzależnień	Finansowanie własne
	1.3. Wzmacnianie działań wolontariackich na rzecz osób w kryzysie psychicznym, mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu i izolacji społecznej.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Placówki oświatowe/ NGO	Finansowanie własne
	1.4. Psycholog na telefon – interwencyjna pomoc psychologiczna	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Finansowanie własne

4.4.DZIECKO I RODZINA

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Potencjalne źródło finansowania
1. Pomoc rodzinom z dziećmi poprzez zapewnienie wsparcia wychowawczego, psychologicznego i edukacyjnego.	1.1. Rozwój oferty warsztatów opiekuńczo-wychowawczych i grup wsparcia skierowanych do rodziców i opiekunów osób niepełnoletnich.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027/ Finansowanie własne
	1.2. Zwiększenie dostępu do opieki psychologicznej, także dla najmłodszych.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027/ Finansowanie własne
	1.3. Organizowanie wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	„Mazowsze dla młodzieży”/ Finansowanie własne
	1.4. Rozszerzenie oferty nieodpłatnego poradnictwa prawnego i mediacji rodzinnych.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
	1.5. Rozszerzenie pomocy finansowej dla rodzin najbardziej jej potrzebujących.	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Finansowanie własne
	1.6. Rozwój wolontariatu	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Finansowanie własne
	1.7. Kontynuacja warsztatów kompetencji wychowawczych dla rodziców	2026-2029	Ośrodek Pomocy Społecznej	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027/ Finansowanie własne

5. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PLANIE

Ramy finansowe Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 określają szacunkowe środki niezbędne do skutecznej realizacji zaplanowanych działań w obszarze usług społecznych. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć wymaga odpowiedniego zabezpieczenia finansowego, uwzględniającego zarówno skalę działań, jak i możliwości inwestycyjne samorządu.

Finansowanie Planu będzie opierać się na zróżnicowanych źródłach – od środków własnych gminy, przez fundusze wojewódzkie i krajowe, po instrumenty Unii Europejskiej oraz inne zewnętrzne formy wsparcia. Szczególne znaczenie przypisuje się funduszom europejskim, ze względu na ich wysoki potencjał dofinansowania lokalnych inicjatyw.

Zakres możliwych nakładów finansowych zostanie określony w oparciu o bieżącą sytuację budżetową gminy, spójną z kierunkami polityki społecznej i długofalowej strategii finansowej Grodziska Mazowieckiego. Planowanie uwzględnia również zmienne uwarunkowania zewnętrzne, takie jak inflacja, zmiany na rynku pracy, tempo wzrostu gospodarczego oraz aktualne ramy prawne dotyczące finansów publicznych i systemu wsparcia społecznego.

W dokumencie wskazano priorytetowe źródła finansowania poszczególnych działań wraz z przyporządkowanymi im obszarami interwencji. Gmina zakłada elastyczne podejście do pozyskiwania środków, zorientowane na efektywne łączenie funduszy krajowych i europejskich w celu skutecznej realizacji zaplanowanych działań społecznych na rzecz mieszkańców.

Tabela 12. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +”	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2– zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, gminy lub powiatowe.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, gminy lub powiatowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Organizacji Pozarządowych			realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które zorganizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątaniu), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgniarska (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł				rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
		„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnościami	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnościami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore,

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
(moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)		domu” na lata 2024-2028			niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	"Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu"	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla Seniorów 2025”	Osoby starsze	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	Aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym. Działanie polega na udzieleniu gminom, miastom na prawach powiatu z terenu województwa mazowieckiego oraz dzielnicom m.st. Warszawy, pomocy finansowej przeznaczonej na realizację własnych zadań bieżących gmin, miast na prawach powiatu oraz dzielnic m.st. Warszawy, będących inicjatywą rad seniorów
		„Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2025”	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego	Wspieranie zadań związanych z promocją zdrowia psychicznego i profilaktyką zaburzeń wśród mieszkańców Mazowsza
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
					obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
		„Mazowsze dla zdrowia 2025”	Wszyscy mieszkańcy	Promocja i ochrona zdrowia ogółem	Pomoc finansowa ze środków budżetu Województwa przeznaczona jest na zadania własne powiatów oraz miast na prawach powiatu o charakterze bieżącym z zakresu promocji i ochrony zdrowia, niebędące inwestycją, wyłączeniem działań związanych z profilaktyką zaburzeń i promocją zdrowia psychicznego.
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

System monitorowania realizacji, oceny skuteczności oraz pomiaru osiągania wskaźników Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 został zaprojektowany tak, aby zapewnić skuteczny nadzór nad wdrażanymi działaniami oraz umożliwić ich obiektywną ocenę.

Szczególny nacisk położono na jasne określenie metod ewaluacji, co pozwoli na całościową analizę wpływu podejmowanych działań na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wspieranie rozwoju społecznego w gminie. Ewaluacja obejmie zarówno ocenę realizacji zaplanowanych zadań, jak i analizę stopnia osiągnięcia zakładanych wskaźników rezultatów i oddziaływania.

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony w sposób systematyczny, z uwzględnieniem danych ilościowych i jakościowych. Takie podejście umożliwi bieżące rozpoznawanie zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej, szybkie reagowanie na pojawiające się wyzwania oraz elastyczne dostosowywanie działań. Dzięki temu możliwe będzie utrzymanie wysokiej skuteczności wdrażanych usług społecznych na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych. Ich zastosowanie umożliwi ocenę stopnia realizacji głównego celu Planu.

Wskaźniki zostały pogrupowane zgodnie z obszarami interwencji, których dotyczą. Warto jednak podkreślić, że część z nich – ze względu na swój przekrojowy charakter – może odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo że formalnie przypisano je do konkretnego celu szczegółowego. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację poszczególnych celów szczegółowych przedstawia **Tabela 14**. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

Tabela 14. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Zapewnienie dostępnego i kompleksowego wsparcia, które pozwoli seniorom żyć aktywnie, bezpiecznie i godnie w środowisku lokalnym.	Liczba seniorów korzystających regularnie z usług wsparcia funkcjonowania w środowisku lokalnym Liczba zorganizowanych spotkań kulturalnych i integracyjnych
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami w gminie Grodzisk Mazowiecki dostępu do zintegrowanego systemu wsparcia ułatwiającego im aktywne i możliwe samodzielne funkcjonowanie.	Liczba uczestników biorących udział w zajęciach z podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Liczba osób korzystających z usług asystenta osoby z niepełnosprawnością.
OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Rozwój kompleksowego systemu opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który zapewni dostęp do wsparcia terapeutycznego, rehabilitacyjnego oraz programów integracyjnych, pomagając im w powrocie do	Liczba osób korzystających z terapii rodzinnych, grupowych i uzależnień. Liczba odbytych spotkań w ramach grup wsparcia.

	życia społecznego i zawodowego oraz poprawie codziennego funkcjonowania.	
RODZINA Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Pomoc rodzinom z dziećmi poprzez zapewnienie wsparcia wychowawczego, psychologicznego i edukacyjnego.	Liczba przeprowadzonych warsztatów o charakterze opiekuńczo-wychowawczym.
		Liczba dzieci uczestniczących w wyjazdach wakacyjnych.
		Liczba dzieci uczestniczących w działalności klubów młodzieżowych.
		Wysokość przyznanej pomocy finansowej rodzinom w Gminie.

Źródło: opracowanie własne

6.2. OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę realizacji przyjętych celów. Skuteczny monitoring stanowi kluczowy element sukcesu całego przedsięwzięcia. Regularna analiza umożliwi nie tylko bieżące śledzenie zgodności działań z założeniami Planu, ale także szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku pojawiających się trudności. System ten zapewni przejrzystość i odpowiedzialność w realizacji zadań, wspierając efektywne zarządzanie usługami społecznymi na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki.

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 oraz ocena osiągania zaplanowanych wskaźników prowadzona będzie we współpracy z lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w przygotowanie i wdrażanie dokumentu, w tym:

- przedstawicielami władz gminy Grodzisk Mazowiecki,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- jednostkami organizacyjnymi gminy,
- organizacjami pozarządowymi,
- innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi, na przykład Urzędem Pracy.

Zespół monitorujący będzie opracowywał sprawozdania z realizacji zaplanowanych działań i celów. W skład zespołu wejdą przede wszystkim przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej. Osoba odpowiedzialna za koordynację procesu monitorowania będzie gromadzić i analizować dane dotyczące realizacji poszczególnych zadań.

6.3. OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Grodziska Mazowieckiego na lata 2026–2029 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Jej głównym celem będzie ocena efektów oraz zasadności realizowanych interwencji społecznych. Ewaluacja pozwoli określić stopień realizacji celów zawartych w Planie, a także ocenić skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

Proces ewaluacji zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

1. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – prowadzona w trakcie realizacji Planu, jako integralna część systemu monitorowania. Ma na celu regularną ocenę postępów w realizacji celów operacyjnych oraz identyfikację ewentualnych barier i wyzwań. Dzięki temu możliwe będzie bieżące dostosowywanie działań do zmieniającej się sytuacji społecznej i organizacyjnej. Ewaluacja ta

będzie realizowana we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim oraz innymi jednostkami wdrażającymi Plan.

2. **Ewaluacja ex-post (końcowa)** – przeprowadzona po zakończeniu okresu obowiązywania Planu. Obejmie analizę osiągniętych rezultatów, trwałości wdrożonych rozwiązań oraz efektywności wykorzystania zasobów – finansowych, kadrowych i organizacyjnych. Pozwoli to na ocenę rzeczywistego wpływu podejmowanych działań na jakość życia mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

7.1. TABELE

Tabela 1. Powiązanie celów Planu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	7
Tabela 2. Liczba ludności w podziale na płeć w latach 2022-2024.....	9
Tabela 3. Inne wskaźniki demograficzne.....	10
Tabela 4. Poziom wykształcenia w 2021 roku.....	10
Tabela 5. Poziom bezrobocia w latach 2022-2024	11
Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022-2024	11
Tabela 7. Podstawowe informacje o podmiotach (lokalizacja, liczba miejsc, użytkowanie) dla lat 2022-2024	13
Tabela 8. Pozostałe informacje dotyczące OPS dla lat 2022-2024	13
Tabela 9. Pozostałe podmioty działające na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki	14
Tabela 10. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w latach 2022-2024.....	14
Tabela 11. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 wraz z kwotą świadczeń	16
Tabela 12. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych	32
Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych	34
Tabela 14. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia.....	39

7.2. WYKRESY

Wykres 1. Piramida wieku i płci w 2024 roku	10
---	----

7.3. MAPY

Mapa 1. Granice gminy Grodzisk Mazowiecki.....	9
--	---